

Zichtzending Begrijpend lezen

Groep 6

MAAK(T) LEZEN LEUK

actieflerenlezen.nl

Begrijpend lezen groep 6

Actief Leren Lezen (ALL) is een leesmethode voor groep 3, 4, 5, 6 en 7. Groep 8 is in ontwikkeling en is beschikbaar vanaf zomervakantie 2026. De methode is ontstaan vanuit de praktijk van het leesonderwijs. Het initiatief voor de leesmethode is genomen door leerkrachten die behoefte hadden aan een methode waarmee leerlingen leren lezen, zonder afleiding en met het gebruik van rijke, leuke en interessante teksten. Bij Actief Leren Lezen (ALL) draait het om leesplezier. De lesboeken van Actief Leren Lezen staan vol met teksten die de moeite waard zijn om te lezen.

Actief Leren Lezen is een flexibele methode, waarbij de tekst centraal staat. Onze handleiding biedt handvatten bij de lessen in de vorm van extra vragen en lesteps, didactische adviezen voor differentiëren en modellen, etcetera. Desalniettemin staat het de leerkracht vrij om de teksten en vragen in te zetten op een manier die bij de school past, bijvoorbeeld met de aanpak die in een schoolbrede leesleerlijn gehanteerd wordt.

Een taalrijke leeromgeving met Actief Leren Lezen

De modules van ALL zijn nauw met elkaar verweven en dragen bij aan een taalrijke leeromgeving. ALL biedt gelegenheid om dagelijks (samen) te lezen, te praten en schrijven over teksten.

Er worden tweewekelijkse thema's aangeboden waarbij de onderwerpen zijn gebaseerd op populaire onderwerpen uit de jeugdliteratuur, zaakvakthema's en bij de leeftijd passende onderwerpen over samenleving en cultuur. Per thema worden er vier teksten gelezen bij begrijpend lezen en twee teksten bij technisch lezen. Er worden per thema zowel tekstgerichte, tekstoverstijgende als thema-overkoepe-lende opdrachten aangeboden om tot een inspirerende, motiverende en leerzame leesles te komen. Hoewel het aandachtspunt bij begrijpend lezen en technisch lezen anders is, wordt tijdens de begrijpend leesles automatisch geoefend met technisch lezen. En elke technisch leesles bevat vragen om na te praten over de tekst. Leerlingen met een sterke technische leesvaardigheid kunnen tijdens deze les een verrijkende schrijfpdracht maken.

Naast deze bekende onderdelen, worden ook twee nieuwe onderdelen geïntroduceerd: de taaldenkgesprekken en de voorleesmomenten. Deze onderdelen dienen als hulpmiddel om de algemene taalvaardigheid te vergroten, omdat taalvaardigheid in groep 6 een steeds grotere drempel kan vormen bij het leesbegrip. Ook deze toevoeging is in lijn met de nieuwe kerndoelen, die uitgaan van een meer geïntegreerde benadering van taallesonderwijs.

Lesblokken met thema's

De lessen van begrijpend lezen groep 6 vormen een doorgaande lijn met de lessen van groep 5. Net als in groep 5 werken de leerlingen met themablokken, waarbij er in verschillende tekstsoorten over een thema wordt gelezen. In groep 6 wordt de inhoud een stapje omhooggetild.

De leerling leest nu vier teksten in totaal, in plaats van drie.

Thema's en teksten

Elk thema bevat vier teksten bij begrijpend lezen en twee teksten bij technisch lezen. De teksten bevatten rijk en authentiek taalgebruik. Zoals gebruikelijk komt de leerling allerlei verschillende teksten tegen, zoals verhalen, gedichten, informatieve teksten, populairwetenschappelijke artikelen, brochures, websiteteksten, catalogi, artikelen, blogs en reisgidsen. Hoewel alle teksten voldoende voorkomen, zorgen we er bewust voor dat verhalende teksten regelmatig zijn opgenomen, omdat deze veel kunnen toevoegen aan het leesplezier en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Hiermee onderscheiden wij ons van veel andere methodes.

De thema's in onze methode zijn door elkaar te gebruiken. Zo kun je de leeslessen laten aansluiten bij onderwerpen die op dat moment spelen in de klas.

1	Sprookjes	9	Zien, horen, voelen
2	Grieken en Romeinen	10	Wat is geluk?
3	Wie ben ik?	11	Boeken en de bieb
4	Kriebels in je buik	12	Kunst en kitsch
5	Te paard! (Middeleeuwen)	13	Onrecht
6	Wat geloof jij?	14	De Tweede Wereldoorlog
7	Mens en natuur	15	Technologie
8	Eet smakelijk!	16	Klimaat

Leesdoelen

In groep 6 werken de leerlingen aan de volgende leesdoelen, gebaseerd op de leerdoelen zoals vastgesteld door het SLO.

- De leerling herkent verschillende tekstsoorten en hun kenmerken.
- De leerling is zich ervan bewust dat je met verschillende doelen kunt lezen en kan teksten vinden die bij die doelen passen.
- De leerling gebruikt leesstrategieën en reflecteert hierop.
- De leerling geeft zijn/haar mening in gesprek (met medeleerlingen) over abstracte onderwerpen in een tekst en kan deze toelichten.

Hoe werk je met de leesdoelen? Alle leesdoelen hangen met elkaar samen, en komen automatisch aan bod tijdens begrijpend lezen, door onderstaande activiteiten.

- (Samen) lezen van de teksten.
- Denken en praten over de teksten.
- Maken en nabespreken van de (werkboek)vragen.
- Op eigen kennis reflecteren en de voorkennis verstevigen via taaldenkgesprekken.

Elke begrijpend leesles bevat een speerpunt. Dit speerpunt kan beschouwd worden als een (overstijgend) leesdoel. Je kunt ervoor kiezen om dit speerpunt met de leerlingen te delen en de tekst vanuit dit speerpunt te benaderen.

ALL gaat er echter van uit dat elke tekst zich leent voor meerdere doelen en stipt ook meerdere leerdoelen aan in de verwerking. ALL vindt het dan ook aan te raden om de tekst in eerste instantie 'op een natuurlijke manier' te lezen, vanuit interesse en plezier.

De leesmethode voor groep 6 bestaat, op basis van recente inzichten en met oog op de vernieuwde kerndoelen, uit de volgende onderdelen:

- Wekelijks twee begrijpend leeslessen van circa 60 minuten per les (waarvan een kwartier gereserveerd is voor vrij lezen).
- Wekelijks een technisch leesles met teksten die thematisch aansluiten van circa 45 minuten per les.
- Wekelijks circa 30 minuten voorleestijd (vrij te verdelen over de week).
- Wekelijks circa 30 minuten voor een taaldenkgesprek over het thema en de teksten (vrij te verdelen over de week).
- Extra werkboekopdrachten om meer uitdaging te kunnen bieden aan sterke lezers.
- Extra schrijfopdrachten bij het onderdeel technisch lezen om de lees- en schrijfvaardigheid te integreren, in lijn met de nieuwe kerndoelen.
- Extra leestips en leesbevorderende tips rondom moderne en klassieke jeugdliteratuur in de klas, om de rol van de leerkracht als leesbevorderaar te versterken.

Planning

Wekelijks:

- 120 minuten begrijpend lezen
- 45 minuten technisch lezen
- 30 minuten voorlezen
- < 30 minuten taaldenkgesprekken

Materiaal begrijpend lezen

Het lesboek

De module begrijpend lezen voor groep 6 bevat **16 lesblokken**.

In elk lesblok vind je verschillende teksten en tekstsoorten die thematisch bij elkaar passen. In totaal zijn er **64 lessen** begrijpend lezen: bij elke les hoort één tekst.

In elke les wordt de tekst gelezen en worden er vragen beantwoord.

In les 1, 2 en 3 gaan de vragen over de bijbehorende tekst.

In de vierde les wordt daarnaast informatie uit verschillende teksten met elkaar vergeleken, om te oefenen met de leerdoelen rondom reflecterend en strategisch lezen. Soms wordt informatie uit eerdere teksten gecombineerd in de vorm van een (creatieve) schrijfo opdracht.

Voorbeeld van een lesblok:

Lesblok – Thema: Sprookjes		
	Titel tekst	Tekstsoort
Les 1	Alles wat je wilt weten over sprookjes?	Informatief
Les 2	De nieuwe kleren van de keizer	Sprookje
Les 3	Sprookjes in de klas	Verhaal
Les 4	Hoe schrijf je een sprookje?	Instructietekst

Technisch leesniveau

De teksten in het lesboek begrijpend lezen zijn zo geschreven dat ze passen bij het leesniveau van leerlingen in groep 6. Er wordt in elk blok afgewisseld tussen teksten van verschillende moeilijkheidsgraden. Het is daardoor mogelijk om de thema's door elkaar te gebruiken, bijvoorbeeld om de leeslessen aan te laten sluiten bij het klassenthema of een zaakvakthema.

Woordenschat

Besteed voorafgaand aan (en tijdens) elk lesblok aandacht aan woordenschat met behulp van de woorden die aan het begin van ieder lesblok zijn uitgelicht.

De werkboeken

Bij elke les hoort een pagina met opdrachten over de bijbehorende tekst in het werkboek. In de vierde les staan ook vragen over de voorgaande teksten in het werkboek.

Les 1	Eerste tekst	Schriftelijke verwerking met tekstgeoriënteerde vragen.
Les 2	Tweede tekst	Vragen die globaal over de tekst gaan, maar de inhoud van de tekst overstijgen.
Les 3	Derde tekst	Actieve, deels mondelinge verwerkingsopdracht, waarbij de leerlingen samen kunnen werken.
Les 4	Afsluitende les over de eerste t/m de vierde tekst	Afsluitende, overkoepelende les over deze tekst en de drie voorgaande teksten.

Thema's en teksten

Bij begrijpend lezen kiest Actief Leren Lezen voor convergente differentiatie, waarbij de leerlingen zoveel mogelijk bij elkaar blijven.

Bij ALL wordt uitgegaan van een RTI-model. Hierbij worden alle leerlingen, ook risicolezers, zoveel mogelijk betrokken bij de normale lesstof, omdat het stellen van hoge verwachtingen positievere resultaten heeft dan werken in niveaugroepen. Alle leerlingen krijgen hetzelfde aanbod en dezelfde basisinstructie, en een deel krijgt extra instructie in een klein groepje of individueel. Voor deze groep risicolezers kun je tijdens het moment voor pre-teaching al vertellen waar de tekst over gaat, wat moeilijke woorden bespreken en eventueel de tekst al eens hardop (samen) lezen.

Bij het modellen baseert Actief Leren Lezen zich op het GRIMM-model. Het staat ook wel bekend als het 'Ik doe het, Wij doen het, Jullie doen het, Jij doet het'-model. In vier fases schuif je de verantwoordelijkheid van de leerkracht naar de leerling.

Bij leerlingen bij wie de taalvaardigheid en de woordenschat onvoldoende zijn om teksten te begrijpen, differentieer je ook door middel van pre-teaching. Je kunt met hen extra aandacht besteden aan de woordenschatles.

Woordenschat

Woordbegrip speelt een grote rol bij het leesbegrip. Het blijkt dat het effectief is om nieuwe woorden in een rijke context aan te leren. Daarom bieden we bij elk thema een woordenlijst aan met nieuwe woorden, die meteen in een samenhangende context aangeleerd kunnen worden. De woordenschatinstructie is hierdoor geen geïsoleerd onderdeel, maar kan gedurende alle thema's met de lessen vervlochten worden. Zo krijgen de woorden meer betekenis en is het gemakkelijker om ze te onthouden.

Bij de instructies per les hebben we steeds voorafgaand aan ieder lesblok woorden uit de teksten uitgelicht, die passen bij het thema. Deze woorden bespreek je voorafgaand aan ieder lesblok naar eigen inzicht met de leerlingen. Vervolgens plaats je deze woorden gedurende de lesweken verder in context. De woordenlijst bij de thema's kan ook uitgeprint worden voor de leerlingen. Zorg er verder voor dat risicoleerlingen veel in contact komen met een taalrijke omgeving. Je kunt deze leerlingen extra zelf laten lezen, naar audioboeken laten luisteren en voorlezen. Laat leerlingen eventueel hun eigen woordenboekje bij houden.

Algemene taalontwikkeling en woordenschat

Actief Leren Lezen besteedt in groep 6 extra aandacht aan de algemene taalontwikkeling. Veel leerlingen lopen in dit leerjaar aan tegen een gebrekkige kennis van abstracte, literaire en weinig voorkomende woorden. In lijn met de vernieuwde kerndoelen die uitgaan van een meer geïntegreerd taallesonderwijs, heeft Actief Leren Lezen daarom twee onderdelen toegevoegd:

Taaldenkgesprekken

In een taaldenkgesprek praten de leerkracht en de leerlingen met elkaar. Er staat een 'krachtige kwestie' centraal, die te maken heeft met het thema van die week. Bij een krachtige kwestie wordt een probleem voorgelegd waar geen eenduidige oplossing of antwoord voor is.

Met deze aanpak worden de denk- en taalvaardigheden versterkt, met name hogere orde denkvaardigheden zoals redeneren en reflecteren. Deze vaardigheden zijn van groot belang bij het (begrijpend) lezen. Om die reden komt het samen met klasgenoten bouwen aan nieuwe kennis en inzichten vanaf 2026 ook naar voren in de vernieuwde kerndoelen voor het leesonderwijs. ALL hoopt met deze toevoeging mee te kunnen bewegen met de behoefte naar integratie van het taal- en leesonderwijs en tegelijkertijd de leerlingen die worstelen met hogere orde vaardigheden te ondersteunen.

Voorlezen

Het onderdeel Voorlezen is gebaseerd op recente inzichten over lezen via auditieve hulpmiddelen. Naar een langere tekst luisteren activeert verscheidene taalkundige processen in het brein en heeft een positief effect op tekstbegrip en algemene cognitieve vaardigheden, zoals je een situatie kunnen voorstellen of een aanname heroverwegen. Bovendien zorgt voorgelezen worden soms voor een toename in leeszelfvertrouwen: zwakke lezers schatten zichzelf soms laag in en gaan ervan uit dat zij een dikker of lastig boek niet aan zullen kunnen. Als zij merken dat zij het voorgelezen verhaal toch begrijpen, verbetert dit het leeszelfvertrouwen.

Daarnaast dient het voorleesonderdeel als boekpromotie voor de leerkracht. Door het geven van leuke boekentips bij de thema's hopen wij de leerkracht meer handvatten te geven op het gebied van moderne jeugdliteratuur, zodat zij zelf nóg beter de rol als leesbevorderaar kunnen innemen. Uit experimenten met vergelijkbare initiatieven blijkt dat leerkrachten dankzij deze initiatieven in aanraking komen met nieuwe boeken en hun eigen kennis over jeugdliteratuur verbreden.

1

Te paard!

Dit lesblok bestaat uit vier lessen met het thema middeleeuwen. Hier vind je de themawoorden bij dit lesblok. Je kunt deze woordenlijsten eventueel kopiëren voor de leerlingen.

Themawoorden

Jonkvrouw: Jonkvrouw was een adellijke titel voor bepaalde dames in de middeleeuwen.

Ridder: de betekenis van dit woord komt uitgebreid aan bod in les 18.

Oogst: de opbrengst van het (boeren-)land. Boeren kunnen bijvoorbeeld graan of groentes oogsten.

Weven: draden aan elkaar vlechten tot stof, eventueel met een weefgetouw.

Schaars: Als er ergens niet veel van is. Bijvoorbeeld: 'In de winter waren er weinig dieren om op te jagen, daarom was het vlees schaars.'

Harnas: een metalen pak dat ridders dragen.

Status: een bepaalde positie in de samenleving. Bijvoorbeeld: 'Niet iedereen kon zomaar koning worden, het was een beroep met veel status.'

Een leger aanvoeren: iets aanvoeren betekent dat je de leider bent. Denk bijvoorbeeld ook aan 'de aanvoerder van een voetbalteam'.

Page: de betekenis van dit woord komt uitgebreid aan bod in les 18.

Schildknaap: de betekenis van dit woord komt uitgebreid aan bod in les 18.

Wapenuitrusting: al je wapens bij elkaar. Een 'uitrusting' betekent eigenlijk 'alles wat je nodig hebt'.

Van heinde en verre komen: van heinde en verre betekent letterlijk van dichtbij en van ver weg. Het is een beetje een ouderwetse uitdrukking om te zeggen dat mensen uit allerlei plaatsen ergens naartoe komen.

Zich herpakken: 'je herpakken' betekent ongeveer 'je herstellen'. Bijvoorbeeld: 'Zij moesten bijna huilen, maar zij herpakte zich.' (Ze hield het dus tegen.)

Vizier: de klep van een helm waarmee je je ogen beschermt. (Laat eventueel een afbeelding zien.)

Galopperen: het rennen van een paard. Bijvoorbeeld: 'Het paard galoppeerde door de wei.'

Het schuim staat hem op de lippen: als het over dieren gaat, betekent dit dat er letterlijk spug rond de lippen schuimt. Dat gebeurt soms als een paard heel hard rent, of bijvoorbeeld als een dier hondsdol is. Als het over mensen gaat, bedoelen we meestal dat iemand heel boos is: er staat dan niet echt schuim op de lippen, dat is gewoon een uitdrukking.

Zegevieren: een ouderwets synoniem voor 'winnen'. Een vaste uitdrukking met dit woord is: 'het recht zal zegevieren'. Daarmee wordt bedoeld dat eerlijkheid altijd zal winnen.

27 kasteelheer. Ook knapte hij af en toe klusjes voor hem op. Je moet
28 dan denken aan het repareren van een hek of iets dergelijks.

29 Boerinnen weefden soms stoffen voor hun leenheer. Als je niet
30 betaalde, kon de landsheer makkelijk een andere pachter vinden:
31 de boeren konden dus niet anders dan hard werken.

32 Hoe boeren leefden

33 Boeren woonden in een boerderij van hout of leem, die ze meestal
34 zelf hadden gebouwd. Zo'n boerderij bestond vaak uit één grote
35 ruimte. Daar leefde, at en sliep het hele gezin. De bedden waren
36 van stro, de vloer was gemaakt van aangestampte aarde en in
37 het dak zat een rookgat, waaronder een vuur brandde om op te
38 koken. De ruimte stond hierdoor vaak vol rook. Als de boeren
39 een dier slachtten, hingen ze dat in het rookgat, zodat het vlees
40 gerookt werd en langer goed bleef.

41 Het vlees ging meestal naar de leenheer, want boeren aten zelden
42 vlees. Vlees was schaars en dus duur. Alleen in november, de
43 slachtmaand, werd op de boerderij vlees gegeten. De rest van het
44 jaar aten boeren vooral brood en pap, peulvruchten, uien en
45 eieren.

Een boerenhuisje zag er ongeveer zo uit.

Dit is de eerste les bij het thema Te paard! De tekst bij deze les is een informatieve tekst.

2

Les 17

Te paard!

1 Leven in de middeleeuwen

2 Bij de middeleeuwen denk je waarschijnlijk aan kastelen met
3 torens en dikke muren, aan jonkvrouwen in prachtige jurken en
4 aan ridders met glimmende harnassen. Maar als je denkt dat
5 iedereen zo leefde, dan heb je het mis!

6 Boeren

7 De meeste mensen in de middeleeuwen waren namelijk boer.
8 Ze woonden op het land dat bij een kasteel hoorde. Dat had
9 voordelen, want de leenheer die eigenaar was van dit landgoed
10 zorgde een beetje voor zijn boeren. Als vijandige ridders op
11 oorlogspad waren en de boel kwamen plunderen, dan mochten de
12 boeren op het kasteel van de leenheer schuilen.
13 Maar er was ook een andere kant. Om op het land van de
14 kasteelheer te mogen wonen, moesten boeren pacht betalen, dat
15 is een soort huur. Elke boer pachtte een stukje land. Hij mocht
16 dan op dat land wonen en werken, een huis bouwen en dieren
17 houden. Leenheren vroegen vaak erg veel pacht. Hierdoor hielden
18 de boeren haast niets over om van te leven. Ook als het hele gezin
19 meehielp op het land, was er vaak nauwelijks genoeg te eten.
20 Boeren waren over het algemeen dus erg arm.

21 Betalen zonder geld

22 Aan het begin van de middeleeuwen hadden boeren nog geen
23 geld, dus hoe betaalden ze dan de pacht? Dat deden ze door een
24 deel van de opbrengst van het land aan de leenheer te geven.
25 Zo ging een deel van de oogst naar het kasteel. Soms betaalde
26 een boer met eieren of appels, soms slachtte hij een dier voor de

46 Het eind van de middeleeuwen

47 Als jij in de middeleeuwen leefde, had je waarschijnlijk niet op
48 school gezeten. Grote kans dat je op jonge leeftijd al mee had
49 moeten werken op het land. Vooral in de vroege middeleeuwen
50 was dat zwaar werk. Later in de middeleeuwen vonden boeren
51 betere technieken uit om hun land te bewerken. Hierdoor werd de
52 oogst groter. Dat was gunstig voor de boeren, want wat een boer
53 na het betalen van de pacht overhield, kon hij verkopen. Met deze
54 spullen trokken ze naar handelsplaatsen. Die plaatsen groeiden
55 uit tot steden.
56 Steeds meer mensen trokken van het platteland naar de stad
57 om hun diensten aan te bieden, bijvoorbeeld als timmerman,
58 kleermaker of meubelmaker. In de steden werd dit soort ambacht
59 steeds belangrijker. De bewoners van de steden wilden hier
60 gebruik van maken. Er kwam hierdoor ook een steeds grotere
61 vraag naar geld. Het ruilen van spullen was niet meer voldoende.

62 Gelukkig leef jij niet in de middeleeuwen en kun jij lekker naar
63 school, om leuke dingen te doen en te leren. Bijvoorbeeld... over
64 de middeleeuwen!

1

Les 18

Te paard!

Robuuste ridders

1 Glanzende harnassen, zware schilden
2 en vlijmscherpe lansen. Dat zijn vast
3 dingen waar je aan denkt als je het
4 woord 'ridder' hoort. Ridders waren de
5 soldaten van de middeleeuwen.

7 De eerste ridders werkten voor een
8 graaf of hertog in ruil voor bepaalde
9 gunsten. Ze kregen bijvoorbeeld geld
10 om hun wapenuitrusting mee te betalen. Al snel kregen ridders
11 meer status en werden ze rijker en machtiger. Het duurde daarom
12 niet lang voordat ridder een adellijke titel werd. Oorspronkelijk
13 vochten ridders vooral in veldslagen: ze waren getraind om te
14 vechten vanaf een paard. Daar komt het woord 'ridder' ook
15 vandaan, van 'rijder' (paardrijder, dus!).

Een lans is een soort speer. Hij bestaat uit een lange stok (de schacht) met aan het uiteinde een scherpe punt. Ridders gebruikten de lans tijdens toernooien of in de strijd.

Maliënkolders en harnassen

17 Om te kunnen vechten had een ridder van alles nodig. Een
18 goed paard, een zwaard, een helm... en ook beschermende
19 kleding, zoals een maliënkolder, die soms wel twintig kilo kon
20 wegen! Aan het eind van de middeleeuwen gingen sommige
21 ridders een harnas dragen dat helemaal van metaal gemaakt
22 was. Dat beschermde beter, maar het was vreselijk zwaar en
23 duur. De meeste ridders konden het niet in een keer betalen. Zij
24 verzamelden hun harnas stukje bij beetje bij elkaar.

Een ridderslag was een ceremonie, waarbij met een zwaard op de schouders van de ridder werd getikt. Dan pas was hij een echte ridder.

Toernooien

In de middeleeuwen werden toernooien georganiseerd waar ridders konden oefenen met vechten. De toernooien werden al snel een spektakel: ze gingen niet meer zozeer om het oefenen, maar waren vooral leuk om naar te kijken. Het steekspel was een groot onderdeel van deze toernooien.

68 Bij een steekspel gingen twee ridders de strijd met elkaar aan. Ze
69 hielden allebei een lans vast en reden in galop op elkaar af. Het
70 doel was om de ander van zijn paard te stoten. Bij een steekspel
71 speelden de ridders meestal met een verzwakte lans: deze lans was
72 niet zo hard en scherp als een echte lans. Je wilde immers
73 niet dat je tegenstander zwaargewond raakte. Toch
74 was meedoen aan een steekspel niet ongevaarlijk: er
75 gebeurden regelmatig ernstige en zelfs dodelijke ongelukken.

De Ridders van de Ronde Tafel zijn misschien wel de bekendste ridders ter wereld! Ze komen voor in de Engelse legende over Koning Arthur. Misschien ken je het verhaal wel! (En anders kun je snel verder lezen in je werkboek.)

25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

Een maliënkolder was gemaakt van kleine metalen ringetjes.

Maar niet iedereen hoefde voor een harnas te sparen. Rijkere ridders lieten hun harnassen op maat maken en zelfs versieren, om te laten zien uit welke familie ze kwamen en hoeveel geld ze wel niet hadden. Er zijn zelfs koningen geweest die hun hele harnas lieten vergulden (oftewel: bedekken met een laagje goud). Zo'n harnas was dus een echt statussymbool!

Pages en schildknapen

37 Ridders werden al vanaf jonge
38 leeftijd opgeleid. Adellijke jongetjes
39 konden op hun zevende aan de
40 slag als page. Een page hielp
41 een ridder bijvoorbeeld met het
42 aantrekken en schoonmaken van
43 zijn harnas. Ondertussen leerde hij
44 hoe hij wapens moest gebruiken.
45 Hij leerde ook andere dingen die
46 een ridder in die tijd moest kunnen,
47 zoals dansen.
48 Als een page geschikt werd
49 gevonden, kon hij daarna
50 **schildknaap** worden. Een schildknaap mocht de wapens van de
51 ridder dragen. Als hij volwassen werd, werd hij geridderd met de
52 ridderslag. Dat betekende dat hij dan zelf ridder was.

Vrouwen mochten geen ridder worden, maar in oorlogstijd kwam het voor dat vrouwen toch wochten: de Engelse Nichola de la Hays bijvoorbeeld. Zij verdedigde met een leger haar kasteel tegen een grote aanval. Of de Franse Jeanne d'Arc, die een leger aanvoerde tijdens de honderdjarige oorlog.

80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97

Waarom de ridders dan toch meededen? Een toernooi winnen was een enorme eer. De winnende ridder kreeg een prijs. De verliezer werd vaak 'gevangengenomen' en moest dan geld betalen om weer vrij te komen. Ook zijn kostbare wapenuitrusting was hij kwijt: die mocht de winnaar hebben. Als je talent had voor toernooien, kon je er dus een fortuin mee verdienen.

Twee acteurs doen een middeleeuws steekspel na.

Voor een toernooi gaven jonkvrouwen vaak een cadeautje aan een bepaalde ridder, bijvoorbeeld een zakdoek, sjaal of lint. Als deze ridder won, was hij 'haar' kampioen. Ook dat was een grote eer voor een ridder.

1 Het toernooi

2 'Dames en heren!' brult koning Hendrik vanaf de tribune. 'Ik wens
3 u allen een hartelijk welkom! Moge de beste ridder winnen!' Er
4 klinkt gejuich en applaus.

5 Koenraad staat op zijn tenen om over de ingeblikte ruggen van
6 de ridders te kunnen kijken. Om zich heen hoort hij gefluister in
7 het Duits, Nederlands en Frans: de ridders zijn van heinde en verre
8 gekomen. Ook Koenraad en Hugo hebben er dagen voor gereisd.
9 Een koninklijk toernooi, dat wil je echt niet missen!

10 Straks moet Koenraad Hugo helpen met zijn harnas, maar nu
11 heeft hij nog even de tijd om rustig rond te kijken. Er is een hoop
12 concurrentie vandaag. Sommige ridders heeft Koenraad nog nooit
13 gezien, maar er zijn ook veel bekende gezichten. Ridder Godfried
14 van Aemerongen bijvoorbeeld, die de afgelopen drie toernooien
15 heeft gewonnen. Zelfverzekerd zit hij op zijn paard. Ook ridder
16 Rudolf van Normandië is er. Die heeft nog nooit iemand
17 verslagen, maar toch hijst hij zichzelf elke keer weer dapper in
18 het zadel. Er zitten flinke deuken in zijn schild, ziet Koenraad. Hij
19 stelt zich voor dat hij zelf zo'n deuk in iemands schild maakt. Niet
20 alleen Rudolf, maar zelfs een ridder als Godfried kan hij op een
21 dag misschien wel verslaan in het steekspel...

22 'Hé! Psst! Sta niet zo te dromen, knul!' hoort hij opeens. Hugo
23 wenkt hem. 'Ik heb ongeloflijke dorst!'
24 Terwijl Koenraad richting de vaten bier loopt, gluurt hij naar de
25 tribunes. Vooral de jonkvrouwen trekken de aandacht en de ridders
26 galopperen langs hen in de hoop een aandenken van hen te krijgen.

55 Godfried en Hugo galopperen op elkaar af. Hugo houdt zijn lans
56 stevig onder zijn arm geklemd. Zou hij Godfried van zijn paard
57 kunnen stoten? Nee hè... Hugo mist. Balen! De lans van Godfried
58 tikt wel Hugo's schild aan. Heel even lijkt het erop dat Hugo zal
59 vallen, maar hij herpakt zich en trekt zichzelf weer in het zadel.
60 Het paard keert om en daar gaan ze voor de tweede ronde. Deze
61 keer weet Hugo Godfried te raken. Krak! De schacht van de lans
62 breekt in drie stukken. Wauw, dat is wel vijf punten waard. Tijd,
63 de schildknaap, haast zich meteen naar Hugo toe met een nieuwe
64 lans.

65 'Hoera, Hugo!' schreeuwt Koenraad. 'Ga zo door! Je kunt dit
66 winnen!' Hugo's ogen glinsteren achter het vizier. Zo te zien begint
67 hij er lol in te krijgen.
68 Een paar rondes gebeurt er weinig. Soms raakt Hugo Godfrieds
69 schild, of Godfried dat van Hugo, maar het zijn geen harde
70 klappen en beide ridders blijven stevig op hun paard zitten.
71 Nog maar één ronde te gaan. Als Hugo Godfried nu van zijn
72 paard weet te stoten, heeft hij officieel meer punten. Godfried is
73 inmiddels rood aangelopen. Als hij even snel zijn helm afzet om
74 zijn gezicht af te vegen, kan Koenraad zien dat hij kwaad is. Zeker
75 niet meer gewend om zo hard zijn best te doen, denkt hij spottend.

76 De ridders racen weer op elkaar af, maar Koenraad kan het net
77 niet goed zien. Om hem heen hoort hij teleurgesteld geroep. De
78 scheidsrechter gebaart wild naar de ridders.
79 'Wat gebeurde er nou?' vraagt hij aan de schildknaap.
80 Tijd staat zelf ook ingespannen te kijken. 'De punten van de
81 lansen raken elkaar... dan telt het niet, volgens mij moeten ze
82 opnieuw.'

27 De ridders maken zich klaar voor een nieuwe ronde. Godfried
28 van Aemerongen begint, tegen een ridder die – aan zijn luxe
29 wapenuitrusting te zien – uit een welvarende familie komt.
30 Koenraad rent naar voren om beter te kunnen kijken. Het
31 startsein klinkt. Met geheven lans stuift Godfried op de andere
32 ridder af. Als de ridders elkaar bijna raken, valt het even stil in
33 de arena. Koenraad houdt zijn adem in. Het enige wat hij nog
34 hoort is het 'kataklop, kataklop' van de paardenhoeven. En
35 dan... klebeng! Met een enorme klap wordt de rijke ridder van
36 zijn paard gelanceerd. Koenraad vloekt binnensmonds. Dat levert
37 Godfried een hoop punten op. Trots rijdt hij langs de tribunes.
38 Onverslaanbaar! Het publiek gaat uit zijn dak.

39 Als Koenraad eindelijk weer bij Hugo is aangekomen, pakt die
40 met een frons het bier aan. 'Waar bleef je nou? Ik ben al aan
41 de beurt,' moppert Hugo. 'Als je zo doorgaat, word je nooit
42 geridderd.'
43 Koenraad schrikt. Het is zijn grote droom om later ridder te
44 worden. Feestmalen, toernooien... misschien zelfs wel trouwen
45 met een gravin of hertogin.
46 'Het spijt me.' Koenraad poetst nog even de borstplaat van
47 zijn ridder op. Die heeft hem zo te zien al vergeven. Hij ziet er
48 zenuwachtig uit. Dat snapt Koenraad wel, want hij moet straks
49 natuurlijk tegen Godfried vechten.
50 'Het gaat lukken, Hugo!'
51 Hugo knikt, maar hij is een beetje bleek. Koenraad doet maar snel
52 het vizier van de helm omlaag, zodat niemand dat merkt. Dan
53 is het zover... Hugo neemt plaats aan zijn kant van de arena. De
54 hoorn klinkt weer.

83 Op de tribune wordt inmiddels ook luid voor Hugo gejuicht. De
84 schone jonkvrouw Brunhilde van Brueghe werpt hem zelfs iets toe.
85 Dan schrapen de paarden met hun hoeven en het toernooi gaat
86 weer van start. Hugo heeft nog één kans. Koenraad ziet hoe hij
87 zich schrap zet, en zijn schild heft. Bijna in slow motion lijken de
88 ridders elkaar te naderen. Het schuim staat Godfrieds paard op
89 de lippen. Godfried richt zijn lans op Hugo, maar dan gebeurt er
90 iets onverwachts. Het lijkt wel of hij zijn grip verliest. De punt van
91 de lans zakt een duim of wat naar beneden en hij mist Hugo op
92 een haar na. Hugo daarentegen ramt met volle kracht zijn lans
93 tegen Godfrieds schild. De lans buigt gevaarlijk diep door, maar
94 deze keer breekt hij niet. In plaats daarvan licht hij de ridder uit
95 het zadel. KLABANG! Godfried landt op zijn buik in het zand.
96 Het is gelukt! Hugo zegeviert! Koenraad stampet en schreeuwt van
97 blijdschap. Zijn ridder is kampioen!

Voor deze les bouwt de leerling voort op kennis die hij/zij heeft opgedaan in les 18. Geef eventueel de tip om de alinea 'Pages en schildknappen' uit die les nogmaals te lezen. Er wordt in deze tekst niet duidelijk gezegd wie Koenraad is: de leerling moet dit afleiden aan de hand van de taken die Koenraad in het verhaal heeft.

1

Les 20 Te paard!

ZOEKEL»»

Wikipedia
https://nl.wikipedia.org/wiki/Orde_van_de_Ronde_Tafel
Orde van de Ronde Tafel
 De Orde van de Ronde Tafel (of **Ridders van de Ronde Tafel**) wordt in de Arthurlegende genoemd als de hoogst onderscheiden ridders in het gevolg van Koning Arthur...

Boekhandel De Kroon
[https://www.boekhandeldekroon.nl/...](https://www.boekhandeldekroon.nl/)
Ridders van de Ronde Tafel
 Boekhandel De Kroon is een gespecialiseerde boekhandel. Wij verkopen alles over de middeleeuwen. Koop hier uw geschiedenisboeken en middeleeuwse literatuur. Wilt u bijvoorbeeld een boek lezen over de **Ridders van de Ronde Tafel**? Zoek dan niet verder...

Huiswerk.nl
[https://huiswerk.nl/groep/6/...](https://huiswerk.nl/groep/6/)
Koning Arthur en de Ridders van de Ronde Tafel
 Dit is mijn werkstuk over koning Arthur van Engeland. Veel mensen kennen koning Arthur van de verhalen over de **Ridders van de Ronde Tafel**. Bekende Ridders van de Ronde Tafel zijn Lancelot, Parsifal, Mordred ...

Ronde tafel
[https://www.rondetafel.com/...](https://www.rondetafel.com/)
Vergaderzaal huren?
 Wilt u vergaderen op een originele locatie? Bij ons huurt u de mooiste vergaderzalen voor uw bedrijf! Waan u in de middeleeuwen in onze zaal 'Ridders van de Ronde Tafel'. Perfect voor uw presentatie of meeting en voor een voordelige prijs.

1

Dit is de vierde les bij het thema Te paard!
De tekst bij deze les zijn resultaten van een online zoekmachine.

2

Les 17:
Schriftelijke verwerking met tekstgeoriënteerde vragen. De leerlingen gaan de vragen uit het werkboek maken. Ze kunnen dit zelfstandig doen, of met een klasgenoot.

3

Les 18:
Vragen die globaal over de tekst gaan, maar de inhoud van de tekst overstijgen.

4

De leerling heeft aandacht voor betekenis en functies van verschillende informatiebronnen.

De leerling benut inzicht in relaties in een tekst.

De leerling bouwt verwachtingen op over de tekst, controleert de eigen voorspellingen en past ze eventueel aan.

De leerling maakt inferenties.

2

Les 17 – Te paard!

- Wat is pacht?
.....
.....
.....
- Waardoor hadden boeren in de middeleeuwen zo weinig om van te leven?
.....
.....
.....
- Lees de zin 'Gelukkig leef jij niet in... om te leren.' (r. 62-63).
Is deze zin een feit of een mening?
Dit is een feit/mening, omdat...
.....
.....
.....
- Welke zin is niet waar?
a. De meeste middeleeuwse boeren waren afhankelijk van een leenheer voor grond en bescherming.
b. Voor de leenheer was het een grote last dat er boeren op zijn land woonden.
c. Boeren hadden soms weinig te eten, omdat de leenheer altijd een deel van de oogst kreeg.
d. Boeren waren beter beschermd tegen plunderende ridders op het land van een leenheer.
- Lees de alinea 'Hoe boeren leefden'. Waarom heeft de schrijver deze alinea geschreven?
a. Om je een uitleg te geven.
b. Om je een verhaal te vertellen.
c. Om je over te halen.
d. Om je te waarschuwen.
- Waarom hielden boeren aan het eind van de middeleeuwen oogst over om te verkopen?
a. Boeren hielden oogst over, omdat ze steeds meer moesten werken.
b. Boeren hielden oogst over, dankzij nieuwe landbouwtechnieken.
c. Boeren hielden oogst over, omdat ze het expres verstopten voor hun leenheer.
d. Boeren hielden oogst over, omdat hun familie naar de stad vertrok.

3

Les 18 – Te paard!

- Wat betekent 'statussymbool' (r. 35)? 4
 a. Een heel luxe, mooie outfit.
 b. Een teken waaraan je kunt zien dat iemand veel geld heeft.
 c. Een gouden harnas.
 d. Een familiewapen waaruit blijkt dat je van adellijke afkomst bent.
- Waarom gingen ridders een metalen harnas dragen?
 a. Om te laten zien hoeveel geld ze hadden.
 b. Omdat het minder zwaar was dan een maliënkolder.
 c. Omdat het beter beschermde dan een maliënkolder.
 d. Omdat het voor arme ridders handig was dat ze het in delen konden kopen.
- Lees het woord 'gevangengenomen' in regel 87. Waarom staat dit woord tussen aanhalingstekens?
 a. Omdat iemand in de tekst dit hardop zegt.
 b. Omdat het niet echt was (het gevangennemen hoorde bij het spel).
 c. Omdat het woord uit een andere taal komt.
 d. Omdat de schrijver van de tekst wil dat het extra goed opvalt.
- Waarom zou juist een arme ridder willen meedoen aan een toernooi?

- Waarom zou een ridder mogelijk niet willen meedoen aan het steekspel?
 Schrijf een reden uit de tekst op.

Flexibele boekenkist

Bij de methode Actief Leren Lezen voor groep 6 hoort een flexibele boekenkist. De leerkracht kan via een online pagina kiezen uit verschillende leesboeken op verschillende leesniveaus en over allerlei verschillende onderwerpen. Een deel van de voorgestelde boeken sluit thematisch aan bij het lesmateriaal in de modules voor groep 6. Actief Leren Lezen heeft een voorselectie gemaakt van geschikte, rijke leesboeken voor lezers op verschillende niveaus. Via een bestelportaal zijn al deze titels te vinden, ingedeeld op leesniveau. Actief Leren Lezen heeft de boeken op basis van taalgebruik en inhoud ingedeeld als gemakkelijk, gemiddeld of uitdagend. In de Boekenkist is een gevarieerde selectie boeken opgenomen, waardoor in principe alle leerlingen boeken kunnen kiezen die aansluiten op hun leesniveau en bij hun interessegebieden.

Het is mogelijk om de selectie aan te passen op basis van bijvoorbeeld:

- Het gemiddelde leesniveau op de school of in de klas.
- De doelgroep van de Boekenkist, bijvoorbeeld in het geval van een combinatieklas.
- De schoolbrede thema's, klassenthema's of het zaakvakcurriculum in de klas.

De module Boekenkist bevat ook mondelinge verwerkingsopdrachten om het leesplezier en leesbegrip te bevorderen. Verdere uitleg over de mondelinge werkwijze is terug te vinden onder het kopje Boekenpraat expert.

Het doel van werken met de Boekenkist is om leerlingen te motiveren om te lezen, hen succeservaringen te laten behalen en plezier te laten hebben. De verwerkingsopdrachten en Boekenpraat expert zijn bedoeld als een aanvulling op het lezen.

Vrij lezen

Lezers die met plezier leren lezen, blijven later meer lezen en worden zo steeds sterkere lezers. Hoe beter het gaat, hoe leuker lezen namelijk wordt. Het is daarom belangrijk om elke dag tijd uit te trekken waarin leerlingen vrij lezen. Hiernaast blijkt dat het nabespreken en dieper nadenken over teksten bevorderend kan werken voor de leesmotivatie en leesvaardigheid. Actief Leren Lezen biedt de Boekenkist aan om vrije leesactiviteiten in de klas leuk, toegankelijk en stimulerend te maken voor leerlingen. Zo kan elke leerling boeken lezen die aansluiten bij het leesniveau en de eigen interesses. Dat zorgt voor een rijke leeservaring. De thematische aansluiting op de onderwerpen die tijdens de leeslessen besproken worden, zorgen er eveneens voor dat de leerlingen kunnen lezen vanuit een startpunt van voorkennis, waardoor begrip en plezier versterkt worden.

Inhoud

De module Boekenkist groep 6 van Actief Leren Lezen bevat:

- Een zelf samen te stellen boekenpakket met leesboeken op verschillende leesniveaus.
- Een kist met vakken om de boeken overzichtelijk op te bergen.
- Kaartspel Boekenpraat expert (twee maal).
- Algemene schriftelijke verwerkingsopdrachten (zie ons online portaal).
- Leesportfolio voor leerlingen, waarop zij zelf kunnen bijhouden wat ze hebben gelezen.